

## NTLO-KHOLO EA TOKA EA LEFATS'E.

Setsi sa Baha'i sa Lefats'e.

(S. Sotho)

'Mesa 2002

HO BAETAPELE BA LITUMELO BA LEFATS'E,

Letlotlo le se nang ho fela la ngoaha-khoho ea mashome a mabeli, ke le entseng hore batho ba lefats'e ba iphumane e le sechaba se le seng sa batho, le ho bona lefats'e lohle e le naha e le 'ngoe ea sona sechaba seo. Leha ho se utloane le bohale bo tletseng bokhopo li aparetse lefats'e ka hohle, mahloeo a neng a totobetse sechabeng sa batho ,a ntse a qepha ka hohle. Ho ntse ho qepha hape le marako a Babel ao e sa leng a arola lelapa la batho ka mefuta, meetlo le linaha ka ho fapana. Hore phetoho e khoho hakana e phethahale ka nako e khuts'oanyane hakana- joaleka' mouoane-ke ponts'o ea bohoho ba lipheto ho tsa bo-kamoso.

Ka bomalimabe, tumelo, eo lebaka la ho thehoa ha eona e leng ho sebeletsa tsela ea boena le khotso, hangata e ba eona e bang ts'itiso e khoho tseleng ena;ho etsa mohlala o seng monate, e susumelelitse bolateli bo hlokang boinahano. Re le lekhotla la tsamaiso la e 'ngoe ea litumelo tsa lefats'e, re ikutloa re tlameha ho khotlaletsa ho shebisisa phephetso ena e tobileng boetapele ba tumelo. Taba ena le tse bakoang ke eona, e re tlama hore re etse puo phara. Re ts'epa hore bosebeletsi ba rona bohle ho Maholimo, bo tla etsa hore seo re se bolelang se amohelhe ka moea oo se bolelang ka ona.

Taba ena e hlahella haholo ha motho a hlahloba se fihletsoeng libakeng tse ling. Mehlang ea pele, kantle ho libakeng tse seng kae tse fokolang, basali ba ne ba bonoa e le mofuta o eisehang, boteng ba bona bo bapisoa le litumelo tse sa hlaloseheng, ba sa fuoe monyetla oa ho bonts'a bokhoni le makhabane a moea oa botho o ho bona, 'me ba fuoe mosebetsi oa ho khotsofatsa litlhoko tsa banna. Ho hlakile hore ho ntse ho e-na le libaka tse ngata moo tsena li ntseng li etsahala, 'me li bile li lumelloa ka mabaka a se nang boinahano. Leha ho le joalo, lipuisanong tsa mafats'e, teka-tekano ea botona le bots'ehali e se e le se amohelang libakeng tse ngata ka lefat'se lohle. Tekatekano ena e boetse e amoheloa ke barutehi le ba phatlalatso ea litaba. Qeto ena e amohelile hoo ba ntseng ba lumela bophahamong ba banna ba lokelang ho etsa joalo ka maikutlo a nang le boikarabelo.

Tlhaselo ena ea bochaba e ts'oenyang, le eona e shebane le pheletso e joalo. Ha litsietsi li ntse li hlaha litabeng tsa lefats'e, moahi ka mong o fumana ho le bobebe ho ipapisa le lerato la naha ea hae,ho feta ho amohela bokhopo bo bakang lehloeo le ts'abo ea batho ba bang. Le ha ho hloka hore batho ba ikamahanye le litloaelo tsa mehla tsa bochaba, sechaba ha se bonts'e thahasello joaleka' linakong tse fetileng. Sena se tiisitsoe ke lipheto ho tse ntseng li etsahala linaheng tsa machaba a lefats'e. Leha tsamaiso ea Machaba a Kopaneng e ntse e kopana le mathata ho leka ho kopanela toants'o ea khatello, ha ho motho ea ka hloloang ho bona hore tloaelo ea puso ea khatello e ea pheletsong.

Khethollo ea 'mala le ea bochaba, le tsona ha li na sebaka litseleng tse se nang mamello ea litloaelo tse joalo ka tsona. Mona ho lahla tse fetileng ebile qeto ea bohlokoa. Khethollo ea 'mala e se e bonoa e le e 'ngoe ea tse ts'abehang tsa ngoaha-khoho ea mashome a mabeli, hoo joale e seng e bonoa e le lefu la moea. Leha e ntse e tsoela pele likarolong tse ling tsa lefats'e—e le lefu ho karolo e itseng ea batho—khethollo ea 'mala e se e ts'oetsoe ka mathe ke

lefats'e lohle hoo ho se nang sehlopha sa batho se ntseng se fumana ho le molemo ho ikamahanya le eona.

Ha se hore lefifi la tse fetileng le nyametse, 'me hang-hang leseli le hlahile. Boholo ba batho bo ntse bo mamelletse thophothelo ea khethollo ea 'mala, ea botona le bots'ehali, ea bochaba, le ea maemo. Bopaki bo bonts'a hore ho hloka-hala ha toka ho tla 'ne ho tsoele-pele ha mekhatlo le maemo a ntse a thehoa ho bopa likamano le ho felisa khatello. Taba ke hore ho fihletsoe mothati oo ho se nang mokhoa oa ho khutlela morao. Melao ea manthla e thontsoe le ho hlakisoa, 'me ea phatlalatsa, joale e filoe mekhatlo e ka e fetisetsang sechabeng. Haho qea-qeo hore leha ntoa e sa le e telele le e bohloko, qetello e tla ba ho tsosa likamano pakeng tsa batho ho tloha metsong ea bona.

Ha ngoaha-kholo ea mashome a mabeli e thoma, khethollo e bonahetseng e le thata ho fetoha ke ea tumelo. Linaheng tsa Bophirima, litsoelo-pele tsa Lithuto tsa Mahlale li ne li se li qalile ho loants'a metheo ea lihlopha tse its'ekileng. Ha phetoho e ntse e etsahala mofuteng oa batho, tekong ea ho leka ho iphumana le ho ikutloisisa, se khothatsang ka ho fetisisa ebile ho thehoa ha mekhatlo oa litumelo tse fapaneng. Ka 1893 Ponts'o ea Lefatse ea Columbia e ile ea makatsa le batsamaisi ea eona ka ho tsoala "Paramente ea Litumelo", e leng sets'oants'o sa litumellano tsa boits'oaro le moea tse ileng tsa hapa menahano ea linaha 'me tsa koaela botle ba tsa mahlale le tsoelo-pele tse neng li hlahisitsoe Ponts'ong.

Ka bokhuts'oanyane, ho bonahetse e ka mabota a boholo-holo a helehile. Ho ba inahang haholo ka tsa tumelo, ponts'o ena e ile ea itotobatsa e le "ea pele ea mofuta oa eona historing ea lefats'e" Motsamaisi e moholo oa Paramente o itse, "e pholositse lefats'e bolateling bo hloka boinahano." Ho ile ha lebelloa hore ho tla hlaha boeta-pele bo tla nka monyetla 'me bo tsose moea oa boena lefats'eng le arohantsoeng ke litumelo, moea o ka fanang ka thuso e amohelehang e hloka-halang lefats'eng le lecha la nala le tsoelo-pele.

Ka khothatso ena, mekhatlo ea litumelo tse fapaneng e ile ea hlaha 'me ea atleha. Mengolo e mengata, e ngotsoeng ka lipuo tse fapaneng, e ile ea tsebisa batho ba bangata, ba lumelang le ba sa lumeleng, ka lithuto tsa litumelo tse kholo, 'me ka morao ho moo esita le liea-le-moea le lithelefishine le tsona tsa thusa. Libaka tse phahameng tsa thuto li ile tsa thoma lithuto tsa papiso ea litumelo. Qetellong ea ngoaha-kholo, liphutho tsa thapelo tsa litumelo tse fapaneng li ne li se li atile, e leng ntho eo ho neng ho sa nahanoe ka eona linakong tse fetileng.

Che, ho hlakile hore liketsahalo tsena li hloka botsitso le boitelo ba moea. Ha ho ntse ho etsoa liteko tsa ho fetola le ho kopanya likamano tsa batho tse tloaelehileng, thlahiso ea hore litumelo tsohle tsa lefats'e tse kholo li ea lekana, e loants'oa haholo ke mehlala e tiileng ea boikhokahano le boits'eko. Tsoelo-pele ea kopano ea mofuta ha se khatelo-pele feela, empa ebile ke kamohelo ea hore batho ba lefats'e ke mofuta o le mong oo ho fapana ha ona ho sa boleleng ho phahama kapa ho fokola ha mofuta o mong. Topollo ea basali le eona e bonts'itse thahasello ea batho ho amohela hore ha ho na mabaka—a thlaho kapa a tloaelehileng—a ka etsang hore basali ba se lekane le banna, le hore banana ba se fumane thuto e lekanang le ea bashanyana. Hape ho thabela boiteko boo linaha li bo etsang ho thusa ho theha lefats'e le lecha, ha se ho tiisa mafosisa a hore linaha tse ling ha li leke ho etsa joalo.

Ho shebahala boeta-pele ba tumelo, hangata, bo sitoa ho amohela phetoho e na ea bohlokoa. Likarolo tse ling tsa sechaba li amohela bonngoe ba batho, e seng feela hobane e le se hloka-halang tsoelo-peleng ea lefats'e, empa hape e le phethahatso ea boleng bohle boo re nang le bona bothong ba rona ka nako ena e bohlokoa nalanang ea rona ka kakaretso. Empa le

ha ho le joalo ho bonahala hore bohlo ba tumelo bo tsitsipane khorong ea bokamoso, bo tetebetse hara'litumelo tsa hore 'nete ke ea bona, litumelo tse bakileng e meng ea mefere-fere e babang e arohantseng baahi ba lefats'e.

Litholoana tsa tsena ke hore boemo ba batho bo marantha. Ruri ha ho hlokahale ho qaqisa tse ts'abehang tse etsoang ho lichaba tse ling ke balateli ba se nang boinahano ba senyang lebitso la tumelo. Tsena ha se liketso tse ncha, ho qotsa mohlala o le mong, lintoa tsa Europa tsa ngoaha-kholo ea leshome le metso e ts'eletseng, li nkile maphelo a karolo ea boraro ea sechaba kaofela. Motho oa ipotsa hore na litholoana tsa peo ena e jetseng lintoa tsena e tla ba tse joang.

Liketsahalong tsena ho hlokahala hore ho balelloe bohlabaphieo ba bophelo ba kelello bo sitisitseng tumelo ho bonts'a bokhoni ba ho bopa boemo ba lefats'e. Ka lebaka la ho shebana le tse senyang le ho hasanya matla a botho, mekhatlo ea litumelo hangata e bile eona e sitisitseng patlisiso ea 'nete le ho bonts'a mahlale a khethollang botho. Ho furalla tsa lefats'e le bokhopo ha ho thuse hore batho ba phele hara' maemo a boits'oaro bo sa amoheleheng, ha feela ba sa nke boikarabelo ba 'nete ba hore ba hlolehile ho thusa lichaba ho phonyoha maemo ana.

Ho hlahisa litaba tsena, leha ho se monate, ha se ho ts'oea phoso bolumeli, empa e le sehopotso sa matla ao tumelo e nang le ona. Ha bolumeli bo ikamahanya ebile bo ts'epahala ho moea le lithuto tsa Barumuoa ba phahametseng tsohle ba tliselitseng lefats'e tumelo, bo ka tsosa sechaba sohle ho bonts'a matla a sona a ho ba le lerato, ho ts'oarela, ho theha, ho tsitlelela ho fenyha khethollo, le ho itiisa, molemong oa bohle, ho iphanyetsa takatso ea nama. Ha se ho ka botsoang hore ho tla ha Barumuoa ba Molimo ho tloha mesong ea linako, ke oona matla a manthla a tlisitseng tsoelo-pele ea batho.

Ona matla ana, haesale ho tloha mehlang ea pele, e ntse e le ona a tlising letsoalo la botho. Hara' mathata le lits'itiso, matla ana a ntse a thusa mats'oele-ts'oele a batho ho phela tlasa mathata, 'me a ntse a phahamisa bahale le bashoela-tumelo libakeng tsohle, bao maphelo a bona e leng bopaki ba lithuto tsa litumelo tsa bona tse fapaneng. Tsoelo-pele e bonts'itse hore bolumeli le bona bo ka thusa haholo ho theha likamano tsa batho tsa setsoalle. Ruri ho thata ho nahana hore ho bile le tsoelo-pele boits'oarong ba batho e sa tsoaloang ke matla ana a tsoang mohloling o sa feleng. Na ke ntho e ka etsahalang hore maemo a holimo-limo a tsoelo-pele ea lefats'e a fihleloe kante ho matla a moea? Haeba litumelo tsa mafeela tse seng li aparetse lefats'e mongoaheng ona o sa tsoa feta ha li ka tsa tlatsetsa letho, ke ho bonts'a hore litlhoko tsa rona li ke ke tsa khotsofatsoa ke lintho tse tlasa' taolo ea botho.

Thlaloso ea kajeno ea lietsahala tsena e hlahisitsoe ke Baha'ullah ka mengolo ea hae ea lilemo tse lekholo tse fetileng, e ntseng e phatlalla le mengoaha ho fihlela joale:

Ha ho pelaelo hore batho ba lefats'e, ka mefuta le litumelo ho fapana, ba kha pululelo ea bona Mohloling o le mong oa maholimo, 'me bohle ke bahlanka ba Molimo o le mong. Phapang e teng litumelong tsa bona, e hlahisoa feela ke litlhoko tsa linako tseo li senotsoeng ka eona. Kaofela ha tsona, kante ho tse hlahisitsoeng ke litakatso tsa batho, li thehiloe ke Molimo, 'me ke seipone sa Thato le Morero Oa Hae. Raohang, 'me le hlometse ka matla a tumelo, ruthuthang melingoana ea menahano ea lona ea mafeela, e bakang mahloeano lipakeng tsa lona. Mamarelang ho se etsang hore le atamelane, le kopane.

Khoeletso ena ha e khotale tse ho lahla linnete tsa motheo tsa litumelo tse kholo tsa lefats'e. Tumelo e na le mosebetsi le lebaka la eona. Seo ba bang ba se lumelang—kapa ba sa se

lumeleng, ha se sona se busang letsoalo la motho ka mong. Seo mantsoe ana a Baha'ullah a se khotlaetsang, kantle ho qea-qeo, ke ho lesa likhoka tseo, ka lebaka la ho hapa bophelo ba moea, li hateletseng liteko tsa ho kopana, 'me tsa khotlaetsa mahloeo le lits'otleho.

Re lumela hore baeta-pele ba litumelo ba lokela ho shebana le phephetso ena, hore boetapele bo be le molemo phetohong e-o sechaba sa lefats'e se kopaneng le eona ngoaha-kholong ea mashome a mabeli. Ho hlakile hore palo e kholo ea batho e elelloa hore 'nete e thehileng litumelo tsohle ke 'nete e le 'ngoe feela. Kamohelo ena ha e hlahisoa ke liqeto tsa lithuto tsa litumelo, empa e hlahisoa ke ho elelloa le ho lumela hore sechaba sa batho ke lelapa le leng. Tebe-tebeng ea melao le lihlabelo tsa litumelo tsa mehla e seng e nyametse, ho bitoha kutloisiso ea hore bophelo ba moea, joaleka bonngoe ba lichaba tse fapaneng ka mofuta le meetlo, ke se ka fihleloang ke motho e mong le e mong. Hore toro ena e kopane e phethise morero oa ho theha khotso ea lefats'e, e lokela ho khotlaetsoa ke bao, leha litaba li se li le mosenekeng, sechaba sa lefats'e se tse'epileng ho fumana tataiso.

Ke 'nete hore phapang e kholo litumelong tsa lefats'e, ho ea ka melao ea tsona le mekhoha ea tsona ea ho rapela. Ho ne ho se ka mokhoa o mong, hobane, ka lilemo—lemo lits'enolo tsa Molimo li ne li shebane le ho khotsofatsa maemo a lefat'se le ntseng le fetoha. Ruri lets'oao le tiileng la mengolo e halalelang ea boholo ba litumelo tse kholo, ho bonahala e le sesupo sa tsela ea phetoho ea boleng ba tumelo. Se sa amoheleng ke ho fetola metheo ea meetlo e reretsoeng ho atlehisa bophelo ba semoea, e le ho tsosa moea oa khethollo le bora. Mosebetsi oa mantlha oa moea kamehla ke ho fumana 'nete, ho phela bophelo bo susumelitsoeng ke linnete, ho hlomphe liteko tsa ba bang ba lelang ho phela joalo.

Ho ka 'na ha ba le tlhahiso ea hore haeba litumelo tsohle tse kholo li tsoa ho Molimo, ho ka lekoa hore ho khotlaetsoe batho ba bangata ho fetohela tumelong e 'ngoe le e 'ngoe. Hore tlhahiso ena ke 'nete kapa che, ha se taba ea bohlokoa, ha ho bapisoa le hore paleng ea liketsahalo monyetla o hlahiselitsoe ba hlokomelang hore ho na le lefats'e le leng le phahametseng leo re phelang ho lona, le boikarabelo bo jeroeng ke tlhokomelo ena. E 'ngoe le e'ngoe ea litumelo tse kholo e ka hlahisa bopaki bo babatsehang hore e ka holisa boits'oaro bo botle ho batho. Ka mokhoa o ts'oanang ha ho motho ea ka hanyetsang ka tieo hore melao e itseng ea tumelo efe kapa efe e atlehile ho theha bolateli le ho lumela ho se nang boinahano. Ha lefats'e le ntse le kopana, mekhoha ea ho ikamahanya le ho amohela liphetoho e-ea fapana, 'me mosebetsi oa mekhatlo ea mofuta ofe kapa ofe, ruri ke ho bona hore liphetoho tsena li etsoa ka mokhoa o khotlaetsang kopano. Se ka tiisang hore litholoana e be tsa maemo a phahameng, moeeng, boits'oarong le likamanong le babang, ke ho ikamahanya le tumelo ea boholo ba baahi ba lefats'e ea hore tlholeho ha e busoe ka thato ea batho, empa e busoa ke Tlhaho e tletseng lerato, e sa hloloeng.

Ha mabota a arohantseng lichaba a ntse a heleha, nako ea rona e bona hape ho heleha lebota leo e saleng ho lumeloa hore le arola bophelo ba Leholimo le bophelo ba Lefats'e, Mangolo a halalelang a litumelo tsohle a ruta molumeli hore ho sebeletsa ba bang ha se feela mosebetsi o khabane, hape ke tsela e-o ka eona moea o fihlang ho Molimo. Kajeno moelelo oa molaetsa ona oa senoleha ha ho ntse ho boptjoa sechaba se secha. Ha ts'episo ea boholo-holo ea ho theha lefats'e le nang le toka e ntse e phethahala butle-butle, ho khotsofatsa litlhoko tsa moea le tsa sechaba e tla ba bophelo bo phethahetseng.

Haeba boetapele ba tumelo bo lakatsa ho tobana le phephetso ena, bo tla qala pele ka ho amohela hore tumelo le lithuto tsa mahlale ke mekhoha e 'meli e ka ntlafatsang boleng ba botho. Ho feta ka moo re nahanang kateng, mekhoha ena e thusang kelello ho fumana 'nete, e sebelisana 'moho,' me e se e ile ea kotula litholoana tse thabisang linakong tse fetileng ha nyalano ea tsona e bonts'itse hore li fela li thusana. Lintho tse ka fumanehang esita le mahlale a tsoaloang ke nts'etsopeleng ea thuto ea mahlale, li tla tataisoa ke tieo ea semoea le boits'oaro bo botle ho netefatsa ts'ebeliso e

nepahetseng; ho amohela litumelo, ho sa natsoe hore e ratoa ha kae, e lokela ho ba ho inehela ka bolokolohi le ka thabo ho liteko tse se nang leeme tsa mekhoha ea thuto ea mahlale.

Qetellong re fihla ntlheng eo re e hatang ka maro hobane e toba letsoalo la motho. Har'a meleko e mengata ea lefats'e, teko, e sa makatseng, ho baetapele ba litumelo, ke ho khants'a matla tabeng tsa tumelo. Ha ho mang le mang eo ka lilemo-lemo a inehetseng merapelong e tebileng le lithutong tsa tumelo efe kapa efe, ea hlohang ho hopotsoa polelo e tloaelehileng e reng matla a na le hona ho silafatsa le ho etsa joalo haholo-holo ha matla ao a eketseha. Ka lilemo-lemo, tlholo e sa boleloeng e botebong ba lipelo tsa baruti ba palo e eitseng ebile, kante ho qea qeo, e memg ea mehloli e mehlo ea matla a boemo bo boholo a litumelo. Ka mokhoa o ts'oanang, boinehelo ho litakatso tsa matla le menyetla ea lefatse ho baetapele ba litumelo ho entsa maemo a se nang bots'epehi, a manyofo-nyofo le mesarelo ho bohle ba a bohileng. Hore boeta-pele ba tumelo bo na le bokhoni ba ho phethisa boikarabelo sechabeng, nakong ena, hase taba e hlohang ho manolloa.

Hobane e shebane le ntlafatso ea botho le tokiso ea likamano, tumelo ha esale e sebelitse paleng eohle e le eona feela e fanang ka moelelo bophelong. Mengoaheng eohle e 'nile ea haha botle, ea nyatsa liphoso le ho phahamisetsa holimo ho bohle ba ratang ho boha pono ea tsohle tse ka fihleloang. Ho boeletsi bo tsoang tumelong moea o fumana khotatso ho fenya likhaello tsa lefats'e, ho iphethahatsa. Joale ka ha lebitso le bolela, tumelo ebile hape ke sefutho se matla se kopanyang batho ba mefuta 'moho, ha lichaba li ntse li hola le ho thatafala. Monyetla o moholo oa linako tsa joale, ke chalimo e etsang hore batho bohle ba bone mokhoa oa ntlafatso e le bongoe bo le bong, le ho kopana khafetsa ha lefatse la rona le lefats'e la Molimo.

Ka ts'uts'umeto ea chalimo ena, phutheho ea Baha'i e bile mots'ehetsi ea matla oa kopano ea litumelo ho tloha qalehong ea eona. Kante ho kamano tse bohlokoa tsa lietsahala tsena, Baha'i ba bona boikitlaetso ba ho kopana ba litumelo tse fapaneng, e le ho tlisa haufi karabelo ea Thato ea Molimo ho batho ba se ng ba le mothating oa ho kena boholong. Liphutheho tsa rona li tla tsoela pele ho thusa ka hohle kamoo li ka khonang Re ikutloa re tlameha ho leboha metsoalle ea rona boikitlaetsong bona bo re kopanyang, le ha ho le joalo, re bolela ka mokhoa o hlakileng ka tieo hore lipuisano lipakeng tsa litumelo, haeba li ka tlatsetsa ka matla pholisong ea mahloko a ammeng batho mesarelong, li ts'oanela hore joale li talimane ka tieo le kante ho qea-qeo, moelelo oa 'nete e phahameng o entseng hore ho be le ts'its'inyeho ena: ea hore Molimo o Mong le hore, ka holimo ho liphaphang tsohle tsa meetlo le botoloki ba botho, tumelo le eona e ngoe.

Ka letsatsi le letsatsi ho hola kotsi ea lelakabe le ntseng le eketseha la khethollo ea litumelo, le tla hotetsa hlaha e tla aparela lefatse, 'ka mokhoa oo re sa rateng ho o nahana. Re se ke ra ithetsa hore boipiletso ba kamohelano ka bo bona bo ka ts'episa ho felisa mahloeano a ipitsang ka hore ke matla tsoang ho Molimo. Mathata a mema boetapele ba litumelo ho felisa tse fetileng ka mokhoa o tiileng joale ka ha bo ile ba buloa tsela hore sechaba se utloane ka ho shebana le leeme la merabe, teka-tekanano ea banna, basali, le sechaba kaofela. Lebaka la ho sebelisa matla litabeng tsa letsoalo la motho, e lokela feela hore e be ho ba molemong oa batho bohle. Nakong ena ea phethoho e kholo nalaneng ea tsoelopele, bohlokoa ba ketso ena bo hlakile." Boiketlo ba sechaba sa batho, khotso le ts'ireletso ea sona, ke lintho tse ka fihleloang," Baha'u'llah oa khotlaetsa, "ha feela kopano ea sona e phethahetse."

NTLO-KHOLO EA TOKA EA LEFATS'E